

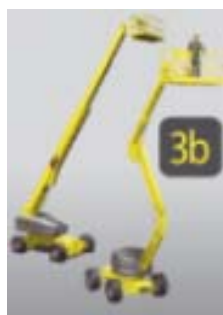
Az 54/2021 (XI.5.) ITM rendelet szerinti „a közúti közlekedési ágazatban használt gépek kezelőinek képzéséről és vizsgáztatásáról” szóló rendelet 1. mellékletében felsorolt elnevezések összehasonlító vizsgálata

dr. Kása László az OEME tiszteletbeli elnöke

A rendelet a közúti közlekedési ágazatban használt gépek kezelőinek képzéséről és vizsgáztatásáról szól. Ebben az írásban azokat az ellentmondásokat vesszük sorra, amelyeket a gyakorlati élet tárt fel. A következőkben nem tárgyaljuk a rendelet megjelenésekor történt élénk szakmai vitát, hibákat, mert ezt már egyesek korábban megtették.

Valamilyen megfontolásból a rendelet hatálya alá tartoznak az építő- és anyagmozgatógépek kezelőinek képzése is. A rendelet kibocsátásának alapja a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 12. § (2) bekezdés a) pontja szemben a munkavédelemről szóló 1993 évi XCIII. törvény 11.§-ban leírtakkal.

1.táblázat

MSZ EN 280 MMÁ csoportjai (méretezés, kialakítás)	IPAF szerint kiállított bizonyítványban szereplő gépek jellemzői		
	„1” haladás csak szállítási helyzetben lehetséges	„2”	„3” megemelt munkakosárral haladás a munkakosárból vezérelhető
„A” csoport A terhelés tömegközéppontja mindig a billenőélen belül helyezkedik el		A megemelt munkakosárral való haladás csak az alvázról vezérelhető	
„B” csoport A teher tömegközéppontja a billenőélen kívülre kerülhet			

Ebben az összeállításban azokra a hiányosságokra hívjuk fel a figyelmet, amelyek az egyes géptípusok elnevezéséből adódóan az üzemeltetőket hozzák nehéz helyzetbe. Ebben az összeállításban a következő építő- és anyagmozgatógépek elnevezését vizsgáljuk:

- 1.) a személyemelő és szerelőállványok,
- 2.) a targoncák és,
- 3.) a toronydaruk.

1. ábra Az **IPAF** által kiadott kezelői igazolvány.

Az **IPAF** (International Powered Access Federation - Nemzetközi Emelőkosaras Szövetség):

A szervezet feladata a személyemelők kezelését végzőket a sikeres vizsga után olyan fényképes igazolvánnyal ellátni, amit a szervezethez csatlakozók egyéb szervezet is elismernek. (lásd 1. ábra. Az igazolványban feltüntetik a fenti táblázat szerint kezelhető személyemelőket, valamint az igazolvány érvényességét.)

Ezen túl az **IPAF** a tagszervezeteit ellátja oktatási segédanyaggal, valamint az egyes szerkezetekről készített legfrissebb, a biztonságos üzemeltetést lehetővé tevő információkkal. Az IPAF az egyes személyemelőket működési elvük alapján különbözteti meg. A csoportosítás vezérelve: Az egyes személyemelők által megvalósított mozgás (lásd: 1.táblázat), ami összhangban van az MSZ EN 280-1:2022 szabvány 1.4. b.) pontjában leírtakkal.

1. Személyemelők és szerelőállványok

Az 54/2021 (XI.5) ITM rendelet 1. mellékletében az 58. sorszámától a 66. sorszámig felsorolja azokat a személyemelőket és szerelőállványokat, amelyre a rendelet vonatkozik, valamint előírja, hogy ezen szerkezetek vezetőjének jogosítvánnyal kell rendelkeznie. A rendelet szerint a **Személyemelőkkkel és szerelőállványokkal** történő munkavégzéshez a kezelőknek 8 féle kezelői jogosítvány szükséges, amelyeknek megnevezése a rendelet szerint a következő:

58. Ollós emelőállvány
59. Gépjármű emelő-hátfalak
60. Mobil szerelőállvány
61. Mobil szerelőkosár
62. Hidraulikus szerelőkosaras gépjármű és utánfutó
63. Hídvizsgáló
64. Építési személy- és teherfelvonók
65. Függesztett rendszerű, mozgó munkahíd
66. Emelőállvány, oszlopos kúszó munkaállvány

A felsorolt személyemelők és szerelőállványok közül vannak olyanok, amelyek egyértelműen meghatározzák az adott személyemelő szerkezeti felépítését, pl.: gépjármű emelő-hátfalak; építési személy- és teherfelvonók; azonban a felsoroltak többségénél vita tárgyát képezheti, hogy milyen szerkezeti felépítés tartozik az adott elnevezéshez. Ez a bizonytalanság, pontatlanság leggyakrabban a kezelő személyzet jogosítványának ellenőrzésekor lép fel, ugyanis ekkor lesz kritikus az egyes fogalmak értelmezése. Ilyen esetek akkor következhetnek be, amikor az adott szerkezetet

megnevezésétől eltérő körülmények között üzemeltetnek: például mi van akkor, amikor a hídvizsgáló berendezést nem a hidak vizsgálatára, hanem mobil szerelőállványként használják; vagy a mobil szerelőállványt fixen építik be; vagy mit takar a mobil szerelőkosár fogalma; egyáltalán mi tartozik ebbe a kategóriába, mert az 58. - 66. sorszám alatt felsorolt valamennyi berendezésnél ez a személyemelő kosárra értelmezhető.

A fentiek alapján nem nehéz megállapítani, hogy az **IPAF** által használt, illetve alkalmazott kezelők képzésére kialakított rendszer, célravezetőbb, mint az 54/2021-es ITM rendeletben megadott elnevezések, mert a kezelői képzettségi követelményét nem az adott gép kialakításához, elnevezéséhez, hanem pontosan jól meghatározható és egyértelmű feltételhez kötik (pl.: lásd az 1. táblázat 3a, 3b szerkezetét).

2. Targoncák:

Ugyancsak ezzel a megnevezési problémával találjuk magunkat szemben az 54/2021-es ITM rendeletben a targoncák területén is. Ezt a helyzetet csak súlyosbítja, hogy a targonca típusra, az elnevezésének meghatározására magyar nyelvű szabvány már 2016 óta rendelkezésre áll, amit 2020-ban ugyan módosítottak, igaz e szabvány eddig csak angol nyelvű volt. A két szabvány kiadás alapvetően tartalmában egymástól nem tér el, csak átszerkesztést, pontosítást végeztek rajtuk.

A szabványok címei: MSZ ISO 5053-1:2016 Targoncák. Terminológia és osztályozás. 1. rész: A targoncák típusai; illetve: MSZ ISO 5053-1:2020 Targoncák. Szakszótár. 1. rész: A targoncák típusai.

A szabványok egyenként összesen 34 darab targonca fajtát tartalmaznak, szemben a kezelőképzésre vonatkozó 1. mellékletben a 36.- 40. sorszám alatt megadottakkal. Igaz a szabványokban a felsorolt egyes targonca típusokat a hazai gyakorlat rakodógépek, illetve földmunkagépek közé sorolja. Az ITM rendelet a vezetési szempontból a következő targoncákat ismeri:

- 36. Gyalogkíséretű targoncák;
- 37. Vezetőállásos targoncák;
- 38. Vezetőüléssel targoncák;
- 39. Vontató targoncák; és
- 40. Autonóm kommissiózó targoncák;

A megnevezéssel kapcsolatos helyzetet csak bonyolítja, hogy gyakran a targoncát gyártó cégek a 36. és 37. sorszám alatt feltüntetett targoncákat lehajtható ülésel látják el, amivel a targoncát a rendelet a kezelés szempontjából más kategóriába sorolja (38).

Egyes esetekben az ellenőrzést végző személy nehéz, és vitás helyzetbe kerül, amikor el kell döntenie, hogy a targonca vezető jogosítványának milyen targonca kezelésére kell

szólnia. Ezt rendszerint az üzemeltetők úgy hidalják át, hogy a kezelőt levizsgáztatják mind a három (1. melléklet 36.-38. sorszám alatt feltüntetett) targonca típusra. Ez ugyan nem költségkímélő megoldás, de ezzel a módszerrel az esetleges büntetési tételek ellenőrzéskor elkerülhetők. További gondot jelent, hogy a vontató targoncák (39.) rendszerint vezetőüléssesek (38.) és az autonóm kommissiózó targoncát (40.) sem az MSZ ISO 5053-1:2016 sem pedig az MSZ ISO 5053-1:2020 szabvány nem tartalmazza.

3. Toronydaruk és kötőtpályás daruk:

75. 43 Toronydaruk és kötőtpályás daruk

76. 4341	Toronydaru	81. 4361	Híddaru, futódaru
77. 4351	Árbócdaru	82. 4362	Portáldaru
78. 4371	Bakdaru	83. 4373	Ablakdaru
79. 4372	Forgódaru	84. 4375	Konzoldaru
80. 4391	Födémdaru		

A 75. sorszám alatt felsorolt daruszerkezeteknél gondot jelent, hogy a villamos emelődob (egyébként ez a legjobban elterjedt emelőgép) nem szerepel a felsoroltak között, s mivel nem szerepel azt sejteti a rendelet, hogy annak kezeléséhez jogosítvány sem kell. A jelenlegi megoldások szerint mind a Bakdaru (78.), a Födémdaru (80.); a Híddaru, a Futódaru (81.); az Ablakdaru (83.), a Konzoldaru (84.), de még a Toronydaru (76.) is minden további nélkül felszerelhető az emelést végző szerkezetük helyett villamos emelődobbal is; azonban nem ritkák azok a kivitelek sem, amikor a daru jellegű kialakítás helyett csak villamos emelődobot építenek be az emelést végző szerkezeti elembe. A felsorolt darukat gyártók ezt szívesen teszik, mert ezek a villamos emelődobok az esetek többségében már rendszerint élettartamra méretezettek, így a beépítésük a gazdaságos kialakítást előnyösen befolyásolja (lásd: MSZ EN 9721-2:2020 Emelőgépek időszakos vizsgálata. 2. rész. Híd- és bakdaruk időszakos vizsgálata. A Melléklet.).

Az 1.-3. pontokban leírtakat egy kézmozdulattal el lehet intézni, mondván nem lényeges dolog, többet jelent, hogy végül is megszületett az építő- és anyagmozgatógépek kezelők képzésre vonatkozó jogszabály, amivel a rendelet alkotók a több évtized óta fennálló ellentmondást kívánták felszámolni, azonban ennek a folyamatnak hatását nem szabad újabb ellentmondással, adott esetben hiányos ismeretek alapján felhasználásra használhatatlanná tenni.